

Újpest

A település szorosan vett története csupán a XIX. században kezdődik, de régészeti leletek bizonyítják, hogy ezen a területen több mint kétezer éve emberek élnek. A rómaiak hadiutat és annak védelmeként katonai őrtornyot építettek ki. Később középkori falu és révátkelő létesült, amely a török hódoltság alatt elnéptelenedett. A területet, melyhez a káposztásmegyeri pusztá is tartozott, az elmúlt évszázadokban több földesúr birtokolta. A település kialakulásában és fejlődésében a Károlyi család kulcsszerepet játszott. Fóti birtokközponttal a terület 1827-től gróf Károlyi Istváné.

Újpest máig álló és üzemelő legrégebbi épülete a közel háromszáz éves Megyeri csárda. A város mára a főváros északi kapuja, IV. kerülete. Százhetven éves település, amely óriási ütemben nőtt fel a Duna bal partján – akkor még – Pesttől pár kilométernyire, a váci országút mellett. Gyárak, üzemek tucatjai települtek a fiatal Újpestre. Amerikai ütemű fejlődésére utal, hogy az 1900-as évek elejére a legnagyobb lélekszámú nagyközség az országban, míg városi rangot 1907-ben kapott. 1929-ben már megyei jogú város, melynek saját járásbírósága, villamos erőműve, takarékpénztára, sportlétesítményei, oktatási intézményei, zeneiskolája, számos bejegyzett egyesülete és kereskedelmi egysége, 38 ipari vállalata van, amelyek közül országos jelentőségű az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt., a Wolfner Bőrgyár és a Chinoin Gyógyszergyár. Első száz évében rohamos előrehaladásának motorja a polgárok, a gyár-, üzem- és üzlettulajdonosok mellett a Károlyi család, amely számos kezdeményezéshez adott telket (például: felekezeteknek, kórházaknak) vagy éppen tőkét. Bőr, fa, pamutfonó és -szövő, vegyész és elektrotechnikai profilú iparvárossá duzzadt, ahol mára a szolgáltatások száma sem elhanyagolható. Újpest 1950. január 1-től a főváros része. A hatvanas évek végén óriási lakótelepeket építettek a kertvárosi és belső udvaros munkáslakások helyén. A rendszerváltásra kiérkező metró indulásánál sokan azt jósolták, hogy alvóváros lesz Újpestből. Részben a város lakói, részben az önkormányzat, és nem utolsósorban a város lokálpatrióta polgármestere ezt munkájával és elkötelezettségével cáfolta. Ma saját, jól működő művelődési házai, színháza, galériája, médiája van, és számos civil szervezet működik itt. Sikeres és fejlődő városrész. Elég, ha csak a nemrégiben átadott Megyeri hídra vagy a város új főterére gondolunk. Újpest mai területe 18,8 km², lakóinak száma 100 000 fő körül mozog.

Molnár István Gábor

Az Eötvös Társaság 25 éves

„Újpest 1840. április 5-én 101 fővel községgé alakult. Pesttől északra, a Duna partján, a váci országút mellett fiatal, ámde dinamikus fejlődő község, majd város, megyei jogú város, később a főváros része lett. Lakossága az elmúlt 170 évben százegyről százezer főre emelkedett. A cigányok együtt élnek az itt letelepedett magyarokkal, zsidókkal, németekkel és más nemzetiségekkel. Kultúrájukra nagyban hatott az itt lakók szokásai, mindamelllett megtartották sajátos értékrendjüket is. A kávéházak, vendéglők, kocsmák hangulatához hozzátartozó cigányzenére igényt tartott a lakosság. A cigány szegkovácsok által készített termékekre szüksége volt az újpesti bőr- és faiparnak.” (Molnár István Gábor)

„A kényszerből készült rajzokból hiányzik az alkotó lelke. Nemcsak rajzórán rajzoltatom tanítványaimat, az olvasmányok vázлата után minden egyes olvasmányt lerajzolnak...” (Solymosi Imréné)

„Abban az időben hét kiemelkedő primás működött. Zseniális volt mindegyik. Egyedi és tiszta. Ami nagy szó, mai füllel mindenféleképp!” (Boross Lajos)

„»...az az érzésem, hogy Önök, magyarok nem becsülik e zenét igazi értéke szerint. Túlságosan hozzászoktak Önök a mindennapi életben, annyira megszokott dolog, hogy már nem érzik művészi erejét, amely pedig oly mélyen és tökéletesen benne van« - figyelmeztet bennünket Debussy már 1907-ben.” (Erdős István)

„Ma már világosan látjuk, hogy mért nem volt a hatalomnak érdeke, hogy a zenélésből (muzsikálásból) évszázadok óta élő magyar cigányok, azaz elsősorban a „romungrók” által kiművelt és világszerte terjesztett zene újra és ismételten a maga módján konzerválódjon, presztízsében folyamatosan megújuljon, az addigi ezer évnél is tovább hirdesse és képviselje a nagyvilág számára a magyarságról alkotott pozitív megítélést.” (Csemer Géza)

Ára: 650 Ft. Előfizetés: 5000 Ft.

Előfizethető személyesen valamennyi postán és a kézbesítőknél, a Magyar Posta Zrt.

(1) 303-3440-es faxszámán, a hirlapelofizetes@posta.hu e-mail-címen, valamint a szerkesztőségben.

A Napút elérhető az interneten: <http://www.napkut.hu>

Számlaszám: OTP 11713005-20381185

9 771419 408008

1 0 0 0 7

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Folyóiratunk megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap és a Nemzeti Civil Alapprogram támogatja.